

УДК 336.221.264(477+4-67ЄС)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2026-16-22>**Скорик М. О.**кандидат економічних наук, доцент,  
доцент кафедри обліку та аудиту,  
Державний податковий університет  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3291-706X>**Maryna Skoryk**  
State Tax University**Дмитренко А. В.**здобувачка вищої освіти,  
Державний податковий університет  
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4800-3189>**Alina Dmytrenko**  
State Tax University

## ПОДАТКОВІ СТИМУЛИ СТАЛОГО БІЗНЕСУ В ЄС ТА ЇХ ВПЛИВ НА УКРАЇНУ

### TAX INCENTIVES OF SUSTAINABLE BUSINESS IN THE EU AND THEIR IMPACT ON UKRAINE

**Анотація.** У статті досліджено теоретичні та практичні засади податкового стимулювання сталого бізнесу в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів України. Обґрунтовано, що впровадження принципів сталого розвитку є ключовою передумовою адаптації національної економіки до стандартів Європейського Союзу, зокрема в контексті реалізації Європейського зеленого курсу та досягнення кліматичної нейтральності. Визначено сутність сталого бізнесу як форми підприємницької діяльності, що інтегрує економічні, соціальні та екологічні цілі розвитку, та розкрито роль податкової політики як важливого інструменту державного впливу на економічну поведінку суб'єктів господарювання. Проаналізовано основні види податкових стимулів, зокрема податкові пільги, кредити, інвестиційні відрахування, механізми прискореної амортизації та екологічні податки, а також їх класифікацію, функціональні особливості та механізм впливу на інвестиційну й інноваційну діяльність підприємств. Встановлено, що податкові стимули здатні суттєво змінювати структуру інвестицій, сприяти розвитку «зелених» технологій, підвищенню енергоефективності та формуванню екологічно відповідальних моделей господарювання. Доведено, що поєднання фіскальних і регуляторних інструментів забезпечує комплексний вплив на економічні процеси та сприяє досягненню стратегічних екологічних цілей. Оцінено сучасний стан податкового стимулювання сталого бізнесу в Україні, виявлено його фрагментарність, недостатню ефективність та ключові проблеми, зокрема нестабільність податкової політики, недосконалість нормативно-правової бази, низький рівень інвестиційної активності та обмеженість стимулюючих інструментів. Обґрунтовано необхідність адаптації європейського досвіду шляхом імплементації сучасних податкових механізмів, розвитку системи вуглецевого ціноутворення, підтримки екологічних інновацій, цифровізації податкового адміністрування та підвищення його прозорості. Доведено, що удосконалення податкової політики сприятиме формуванню сприятливого інвестиційного середовища, активізації підприємницької діяльності, розвитку сталого бізнесу та підвищенню конкурентоспроможності економіки України в умовах інтеграції до європейського економічного простору.

**Ключові слова:** сталий розвиток, сталий бізнес, податкові стимули, екологічне оподаткування, Європейський Союз, податкова політика, податкові інструменти, зелена економіка, інновації.

**Abstract.** The article examines the theoretical and practical foundations of tax incentives for sustainable business in the context of deepening European integration processes in Ukraine. It is substantiated that the implementation of sustainable development principles is a key prerequisite for adapting the national economy to the standards of the European Union, particularly within the framework of the European Green Deal and the achievement of climate neutrality. The essence of sustainable business is defined as a form of entrepreneurial activity that integrates economic, social, and environmental development goals, and the role of tax policy as an important instrument of state influence on the economic behavior of business entities is revealed. The main types of tax incentives are analyzed, including tax benefits, tax credits, investment deductions, accelerated depreciation mechanisms, and environmental taxes, as well as their classification, functional features, and mechanisms of influence on investment and innovation activities of enterprises. It is established that tax incentives can significantly transform the structure of investments, promote the development of green technologies, improve energy efficiency, and foster environmentally responsible business practices. It is proved that the combination of fiscal and regulatory instruments ensures a comprehensive impact on economic processes and contributes to the achievement of strategic environmental goals. The current state of tax incentives for sustainable business in Ukraine is assessed, revealing their fragmented nature, limited effectiveness, and key challenges, including instability of tax policy, imperfections in the regulatory framework, low investment activity, and limited range of incentive instruments. The necessity of adapting European experience through the implementation of modern tax mechanisms, development of carbon pricing systems, support for environmental innovations, digitalization of tax administration, and enhancement of its transparency is substantiated. It is demonstrated that improving tax policy will contribute to the creation of a favorable investment environment, intensification of entrepreneurial activity, development of sustainable business, and enhancement of the competitiveness of Ukraine's economy in the context of integration into the European economic space.

**Keywords:** sustainable development, sustainable business, tax incentives, environmental taxation, European Union, tax instruments, tax policy, green economy, innovation.



**Постановка проблеми.** В умовах активізації євроінтеграційних процесів України питання адаптації національної економіки до стандартів Європейського Союзу набуває особливої актуальності. Одним із ключових напрямів такої адаптації є впровадження принципів сталого розвитку, які вже стали основою економічної політики ЄС. Зокрема, у межах реалізації Європейського зеленого курсу визначено пріоритетність переходу до кліматично нейтральної економіки, що передбачає зміну підходів до ведення бізнесу та державного регулювання [1]. Для України це означає необхідність гармонізації не лише екологічного законодавства, а й податкової системи, яка повинна стимулювати підприємства до впровадження екологічно відповідальних практик. Таким чином, дослідження податкових стимулів сталого бізнесу є важливим як з наукової, так і з практичної точки зору.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблематика податкового стимулювання сталого розвитку та «зелених» інвестицій є предметом активних наукових досліджень у сучасній економічній літературі. Зокрема, В. Ю. Іванов досліджує вплив податкових важелів і стимулів на сталий розвиток суб'єктів господарювання в Україні та країнах ЄС, акцентуючи увагу на їх ролі у формуванні збалансованого економічного, соціального та екологічного розвитку, а також на ефективності фіскальних інструментів у стимулюванні інноваційної діяльності підприємств [2]. О. Ю. Коцюмба та Л. М. Задорожня розглядають податкові стимули для «зелених» інвестицій у контексті ESG-політики, підкреслюючи їх значення як інструменту активізації екологічно відповідального інвестування та формування умов для переходу підприємств до сталих моделей господарювання. Автори наголошують, що податкові механізми є важливою складовою державної політики сталого розвитку та сприяють інтеграції екологічних критеріїв у фінансові рішення бізнесу [3]. У свою чергу, Д. Ісламлі досліджує пріоритети розвитку податкових систем країн Європейського Союзу в контексті реалізації цілей сталого розвитку, визначаючи ключову роль екологічного оподаткування та фіскальних стимулів у трансформації економічних систем. У роботі підкреслюється значення гармонізації податкової політики країн ЄС та її спрямованість на досягнення кліматичних і екологічних цілей [4].

Попри наявність значної кількості досліджень, питання комплексного застосування податкових стимулів для забезпечення сталого розвитку бізнесу в умовах євроінтеграції України потребує подальшого наукового опрацювання та систематизації.

**Мета статті.** Метою даного дослідження є аналіз податкових стимулів сталого бізнесу в країнах Європейського Союзу та оцінка можливостей їх адаптації в Україні. Для досягнення цієї мети необхідно дослідити теоретичні засади податкового стимулювання, проаналізувати практику застосування та ефективність відповідних інструментів у ЄС, а також визначити сучасний стан і перспективи розвитку фіскальної політики в Україні. Об'єктом дослідження є система податкового стимулювання сталого бізнесу, а предметом – економічні відносини, що виникають у процесі застосування податкових інструментів для підтримки екологічно відповідальної діяльності підприємств.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Сталий бізнес у сучасній економічній науці розглядається як форма підприємницької діяльності, що поєднує економічні, екологічні та соціальні цілі розвитку. Його сутність полягає у створенні довгострокової вартості не лише для суб'єктів господарювання, а й для суспільства загалом із мінімізацією негативного впливу на довкілля. Відповідно до підходів United Nations, ключовими принципами сталого бізнесу є ресурсоефективність, екологічна відповідальність, соціальна інклюзивність і прозорість управління. Практична реалізація цих принципів передбачає впровадження енергоощадних технологій, скорочення викидів, оптимізацію використання ресурсів, а також дотримання етичних стандартів ведення бізнесу [5]. Таким чином, сталий бізнес виступає важливим інструментом досягнення цілей сталого розвитку та формування збалансованої економічної системи.

Податкові стимули є одним із ключових інструментів державної економічної політики, спрямованих на формування сприятливих умов для розвитку пріоритетних напрямів діяльності. У широкому розумінні вони визначаються як сукупність податкових заходів, що передбачають зменшення податкового навантаження для суб'єктів господарювання з метою стимулювання інвестиційної та інноваційної активності. Згідно з підходами OECD, податкові стимули класифікуються за формою (пільги, кредити, знижені ставки, відстрочки), об'єктом впливу (інвестиції, інновації, екологічні заходи) та тривалістю дії [6]. У контексті сталого розвитку особливого значення набувають екологічно орієнтовані податкові стимули, які спрямовані на підтримку «зелених» технологій, розвиток відновлюваної енергетики та зниження рівня забруднення.

Економічний механізм впливу податкових стимулів полягає у зміні співвідношення витрат і вигод підприємств, що безпосередньо впливає на їх інвестиційні рішення. Зменшення податкового навантаження підвищує привабливість екологічно орієнтованих інвестицій порівняно з традиційними напрямками діяльності, стимулює впровадження інновацій та сприяє підвищенню енергоефективності виробництва. Крім того, такі інструменти дозволяють скоротити термін окупності інвестиційних проєктів, що є особливо важливим для капіталомістких галузей, зокрема відновлюваної енергетики [7]. Водночас ефективність податкових стимулів значною мірою залежить від їх узгодженості з іншими інструментами економічної політики та загального інституційного середовища.

Визначальну роль у формуванні екологічно орієнтованої економіки відіграє держава, яка встановлює правила функціонування ринку та формує стимули для зміни поведінки економічних агентів. У країнах Європейського Союзу державна політика у сфері сталого розвитку базується на поєднанні регуляторних і фіскальних інструментів, серед яких важливе місце займає екологічне оподаткування. Воно розглядається як ефективний механізм переходу до низьковуглецевої економіки та скорочення негативного впливу на довкілля [8].

Податкова політика Європейського Союзу у сфері сталого розвитку характеризується системністю та комплексністю і спрямована на досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року [1]. Вона поєднує

гармонізацію податкових підходів між країнами-членами з активним використанням стимулюючих інструментів. Серед основних інструментів податкового стимулювання важливе місце займають податкові пільги для «зелених» інвестицій, які передбачають зменшення податкового навантаження для підприємств, що інвестують у відновлювані джерела енергії та енергоефективні технології. Поряд із цим широко застосовуються екологічні податки, зокрема податки на викиди вуглецю, які стимулюють підприємства зменшувати використання викопного палива та переходити на більш екологічні джерела енергії. Важливу роль відіграють також податкові кредити та механізми прискореної амортизації, що дозволяють підприємствам швидше компенсувати витрати на впровадження інноваційних технологій.

Важливу роль у формуванні сучасної податкової політики ЄС відіграють стратегічні ініціативи, зокрема «Європейський зелений курс» і пакет «Fit for 55» [9; 13], які визначають довгострокові орієнтири розвитку та передбачають глибокі трансформації у сфері оподаткування. Їх реалізація спрямована на підвищення енергоефективності, скорочення викидів парникових газів та стимулювання інноваційної діяльності підприємств.

Оцінка ефективності податкових стимулів у ЄС свідчить про їх значний вплив на економічний розвиток, інноваційну активність і структурну трансформацію економіки. Вони сприяють зростанню обсягів інвестицій у «зелені» технології, створенню нових робочих місць і підвищенню конкурентоспроможності економіки. Водночас екологічні результати проявляються у скороченні викидів парникових газів, підвищенні енергоефективності та зменшенні рівня забруднення довкілля. Разом із тим застосування екологічних податків може мати регресивний ефект, що потребує впровадження механізмів соціального захисту населення [10].

Попри значні переваги, застосування податкових стимулів у ЄС супроводжується певними проблемами, зокрема складністю адміністрування, ризиками зловживань і нерівномірністю їх впровадження в різних країнах. Це потребує постійного вдосконалення механізмів контролю та підвищення прозорості податкової системи.

В Україні податкове стимулювання сталого бізнесу перебуває на етапі становлення та характеризується фрагментарністю. Чинна податкова система містить окремі елементи екологічного регулювання, зокрема екологічний податок і певні пільги для відновлюваної енергетики, однак вони не формують цілісної системи стимулів [11]. Їх ефективність обмежується низькими ставками, недосконалим адмініструванням і переважною орієнтацією на фіскальні цілі. Додатковими проблемами є нестабільність податкової політики, недосконалість законодавства, низький рівень інвестиційної привабливості та відсутність системного підходу до формування стимулів.

У контексті євроінтеграції Україна має значний потенціал для вдосконалення податкової політики шляхом адаптації досвіду Європейського Союзу. Імплементация європейських директив у сфері енергетичного оподаткування, регулювання викидів і розвитку відновлюваної енергетики сприятиме залученню інвестицій, розвитку інновацій та інтеграції у європейський економічний простір [12; 13]. Важливим аспектом є прямиий вплив податкової та кліматичної політики Європейського Союзу на економіку України, зокрема через механізми регуляторної гармонізації та зовнішньоторговельні інструменти. Запровадження механізму вуглецевого коригування імпорту створює додаткові виклики для українських експортерів, стимулюючи їх до зниження вуглецевої інтенсивності виробництва. Це, у свою чергу, посилює необхідність адаптації національної податкової політики до європейських стандартів та впровадження ефективних стимулів для «зеленої» модернізації економіки. Водночас цей процес супроводжується викликами, зокрема необхідністю значних фінансових витрат, наявністю соціальних ризиків і інституційними обмеженнями.

Удосконалення податкових стимулів для сталого бізнесу в Україні потребує комплексного підходу, що передбачає розширення інструментів податкового стимулювання, запровадження механізмів вуглецевого ціноутворення, підтримку інновацій і малого бізнесу, а також підвищення прозорості та ефективності податкового адміністрування. Реалізація цих заходів сприятиме розвитку «зеленої» економіки, зростанню інвестиційної активності та підвищенню кон-

Таблиця 1 – Практика застосування податкових стимулів сталого розвитку в окремих країнах ЄС

Країна	Вид податкового інструменту	Характеристика механізму	Економічний та екологічний ефект
Німеччина	Податкові пільги	Застосування податкових преференцій для суб'єктів господарювання, що здійснюють інвестиції у відновлювану енергетику та енергоефективні технології	Сприяння розвитку відновлюваної енергетики та підвищенню енергоефективності економіки
Франція	Податкові кредити	Використання механізмів податкового кредитування для підтримки інвестицій у енергоощадні технології з боку підприємств і домогосподарств.	Підвищення рівня інвестицій у енергоефективні рішення та стимулювання модернізації споживання енергії
Нідерланди	Інвестиційні податкові відрахування (MIA/Vamil)	Запровадження прискорених податкових відрахувань для екологічно орієнтованих інвестиційних проєктів	Стимулювання впровадження екологічних інновацій та сталих технологій у бізнесі
Швеція	Податок на викиди вуглецю	Встановлення високого рівня оподаткування викидів парникових газів у межах політики екологічного регулювання	Скорочення викидів парникових газів та стимулювання переходу до низьковуглецевої економіки

Джерело: [6; 8]

курентоспроможності України в умовах європейської інтеграції.

**Висновки.** У ході дослідження встановлено, що податкові стимули сталого бізнесу є одним із ключових інструментів державної політики у сфері забезпечення екологічно орієнтованого економічного розвитку. Досвід країн Європейського Союзу свідчить, що поєднання екологічних податків, податкових пільг, кредитів та амортизаційних механізмів формує ефективну систему заохочення суб'єктів господарювання до впровадження «зелених» технологій і сталих бізнес-моделей. Такий підхід забезпечує досягнення як економічних, так і екологічних цілей розвитку.

Встановлено, що застосування податкових стимулів позитивно впливає на інвестиційну активність, інноваційний розвиток та структурну модернізацію економіки, водночас сприяючи зниженню негативного впливу на довкілля. У країнах ЄС ці інструменти забезпечують формування сприятливого середовища для розвитку «зеленої» економіки та підвищення конкурентоспроможності бізнесу.

Водночас в Україні система податкового стимулювання сталого бізнесу перебуває на етапі становлення

та характеризується фрагментарністю і недостатньою ефективністю. Існуючі інструменти не забезпечують належного рівня мотивації для масштабних екологічно орієнтованих інвестицій, що обумовлює необхідність їх подальшого вдосконалення.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання для формування ефективної державної податкової політики, спрямованої на підтримку сталого бізнесу. Запропоновані підходи щодо розширення інструментів стимулювання, підтримки екологічних інновацій, розвитку малого і середнього бізнесу та підвищення прозорості податкового адміністрування можуть бути використані при розробці нормативно-правових актів. Це сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості країни, розвитку сталого бізнесу та покращенню екологічної ситуації.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленим аналізом ефективності окремих податкових інструментів, оцінкою їх впливу на різні сектори економіки, а також розробкою моделей оптимального поєднання фіскальних і екологічних механізмів стимулювання в умовах євроінтеграції.

#### Бібліографічний список:

1. European Commission. *The European Green Deal: Delivering on Climate Neutrality*. Brussels : European Union, 2023. URL: [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal\\_en](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en)
2. Іванов, В. Ю. (2025). Вплив податкових важелів і стимулів на сталий розвиток суб'єктів господарювання в Україні та країнах-членах ЄС. *Управління змінами та інновації*, 15, С. 79–85.
3. Коцюрба, О. Ю., Задорожня, Л. М. (2025). Податкові стимули для «зелених» інвестицій у системі ESG-політики. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*, 14(47), С. 203–213.
4. Ісламлі, Д. (2024). Пріоритети розвитку податкових систем країн ЄС у контексті реалізації цілей сталого розвитку. *Економіка, управління та адміністрування*, 4(110), С. 109–115.
5. United Nations. *Sustainable Development Goals Report 2020*. New York, 2020. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2020/>
6. OECD. *Environmental Policy Stringency and Green Growth Indicators*. Paris : OECD Publishing, 2022. URL: <https://www.oecd.org/environment/indicators-modelling-outlooks/>
7. World Bank. *State and Trends of Carbon Pricing 2023*. Washington, DC, 2023. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/state-and-trends-of-carbon-pricing>
8. OECD. *Taxation and Environment: Policy Tools for Sustainable Growth*. Paris, 2021. URL: <https://www.oecd.org/tax>
9. European Commission. *Fit for 55: Delivering the EU's 2030 Climate Target on the Way to Climate Neutrality*. Brussels, 2021. URL: [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/fit-55\\_en](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/fit-55_en)
10. Цалан, М. (2025). Трансформація пріоритетів податкових політик країн ЄС. *Економіка та суспільство*, (79). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-84>
11. Міністерство фінансів України. *Звіт про стан податкової політики в Україні*. Київ, 2023. URL: <https://mof.gov.ua>
12. KPMG. *Taxation and Sustainability in Europe*. 2022. URL: <https://home.kpmg>
13. Скорик, М. (2026). Фіскальні стимули та державна підтримка як інструменти фінансового забезпечення сталого розвитку аграрного сектору. *Економіка та суспільство*, (84). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-69>

#### References:

1. European Commission (2023) *The European Green Deal: Delivering on Climate Neutrality*. Brussels: European Union. Available at: [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal\\_en](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en)
2. Ivanov V. Yu. (2025) *Vplyv podatkovykh vazheliv i stymuliv na stalyy rozvytok subiektiv hospodariuvannia v Ukraini ta krainakh-chlenakh YeS* [The impact of tax instruments and incentives on sustainable development of business entities in Ukraine and EU member states]. *Upravlinnia zminamy ta innovatsiamy*, no. 15, pp. 79–85. (in Ukrainian)
3. Kotsiurba O. Yu., Zadorozhnia L. M. (2025) *Podatkovyi stymuly dlia "zelenykh" investytsii u systemi ESG-polityky* [Tax incentives for green investments in the ESG policy system]. *Tsentralkoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky*, vol. 14(47), pp. 203–213. (in Ukrainian)
4. Islamli D. (2024) *Priorytety rozvytku podatkovykh system krain YeS u konteksti realizatsii tsilei staloho rozvytku* [Development priorities of EU tax systems in the context of sustainable development goals implementation]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, vol. 4(110), pp. 109–115. (in Ukrainian)
5. United Nations (2020) *Sustainable Development Goals Report 2020*. New York. Available at: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2020/>
6. OECD (2022) *Environmental Policy Stringency and Green Growth Indicators*. Paris: OECD Publishing. Available at: <https://www.oecd.org/environment/indicators-modelling-outlooks/>
7. World Bank (2023) *State and Trends of Carbon Pricing 2023*. Washington, DC. Available at: <https://www.worldbank.org/en/publication/state-and-trends-of-carbon-pricing>

8. OECD (2021) Taxation and Environment: Policy Tools for Sustainable Growth. Paris. Available at: <https://www.oecd.org/tax>
9. European Commission (2021) Fit for 55: Delivering the EU's 2030 Climate Target on the Way to Climate Neutrality. Brussels. Available at: [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/fit-55\\_en](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/fit-55_en)
10. Tsalan M. (2025) Transformatsiia priorytetiv podatkovykh polityk krain YeS [Transformation of priorities of EU countries' tax policies]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-84> (in Ukrainian)
11. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2023) Zvit pro stan podatkovoi polityky v Ukraini [Report on the state of tax policy in Ukraine]. Kyiv. Available at: <https://mof.gov.ua>
12. KPMG (2022) Taxation and Sustainability in Europe. Available at: <https://home.kpmg>
13. Skoryk M. (2026) Fiskalni stymuly ta derzhavna pidtrymka yak instrumenty finansovoho zabezpechennia staloho rozvytku ahrarynoho sektoru [Fiscal incentives and state support as instruments of financial support for sustainable development of the agricultural sector]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 84. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-69> (in Ukrainian)

*Стаття отримана: 17.04.2026*

*Стаття прийнята: 27.05.2026*

*Стаття опублікована: 03.07.2026*